

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND TECHNOLOGY:
PROBLEMS, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 11-13, 2023**

**OSAKA
2023**

SCIENCE AND TECHNOLOGY: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of VIII International Scientific and Practical Conference

Osaka, Japan

11-13 May 2023

Osaka, Japan

2023

UDC 001.1

The 8th International scientific and practical conference “Science and technology: problems, prospects and innovations” (May 11-13, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2023. 522 p.

ISBN 978-4-9783419-1-4

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and technology: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-technology-problems-prospects-and-innovations-11-13-05-2023-osaka-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: osaka@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 CPN Publishing Group ®

©2023 Authors of the articles

ЕКОНОМІКА + МОРАЛЬ: СИНЕРГІЯ РОЗВИТКУ

Мямлін Владислав Віталійович

д.т.н., с.н.с., професор

Український державний університет науки і технологій

м. Дніпро, Україна

Анотація: Розглядається вплив економіки на мораль та моралі на економіку. Робиться висновок, що в даний час науково-технічний прогрес значно випередив морально-етичний прогрес, а все має бути навпаки. Моральні принципи, які засновані на універсальних духовних законах, мають бути пріоритетними. Моральна економіка дасть ефективніший розвиток, ніж економіка аморальна.

Ключові слова: економіка, етика, мораль, синергія, універсальні закони всесвіту, економічна теорія, макроекономіка, модель національної економіки

Основою дослідження послужили філософсько-гуманістичний підхід, загальнонаукові методи та логічно-чуттєве сприйняття дійсності.

Якщо ще якихось кілька століть тому, економічний потенціал не міг завдати великого лиха через низький моральний рівень людства, бо сам був ще не дуже розвинений, то зараз вже можливі дуже великі катастрофічні наслідки. При високих технологіях та величезній кількості засобів масового знищення, тільки одна аморальна та непродумана дія може призвести до жахливих наслідків, аж до самого знищення всієї людської цивілізації. Економічна міць, у тому числі військова, зросла багаторазово, а морально-етичний розвиток залишився на колишньому рівні, а може навіть його і поменшало. Зараз людство зазнає колосальних втрат через розробку нових технічних засобів, спрямованих не на творення, а на руйнування. Французький письменник Андре Мальро з цього приводу зауважив, що "двадцять перше століття буде духовним або його не буде зовсім".

Треба сказати, що загальна грамотність та освіченість сучасних людей ще не є показником високого рівня моралі та свідомості. Навпаки, вона навіть сприяє негативним людям ще продуманіше і більш витончено творити свої темні справи. «Фінансово-економічна» сфера – це широке поле для різноманітних аморальних вчинків. Неповищення кредитів, рейдерські захоплення, усунення конкурентів, промислове шпигунство, обман, підробка, несплата податків, випуск неякісної продукції, фальшивомонетництво, експлуатація робітників, монополізм – ось лише невеликий перелік можливих злочинів під час ведення економічної діяльності. Природно, що всі ці злочини вчиняють аморальні люди, котрим бажання розбагатіти будь-якою ціною є сенсом їхньої життєдіяльності.

Приблизно те ж саме пише і автор роботи [1]. Зокрема він звертає увагу на те, що «грандіозні досягнення науки та техніки не зробили людство щасливішим, здоровішим, не навчили жити, не позбавили від злочинів. Навпаки, використовуючи деякі досягнення науки, люди пристосували їх для братовбивства, масового знищення одне одного. Технічні засоби практично припинили природне удосконалення людської природи. Людина втратила знання про своє призначення, розуміння того важливого факту, що вона - крихітна частинка в гармонійному Всесвіті, а не його господар».

Тому одним із найважливіших завдань цивілізованої держави повинно бути підвищення рівня моралі та свідомості її громадян. Для того щоб держава могла здійснювати цю найважливішу функцію, на чолі неї повинні знаходитися високосвідомі та високодуховні громадяни. Духовним людям немає потреби пояснювати, що етично, а що ні, оскільки ці поняття є частиною їхньої сутності. Але одна справа як має бути, і зовсім інша справа як є насправді. Нечесним і низькодуховним правителям зовсім не потрібно, щоб у країні були високосвідомі люди, які б правильно все розуміли. Безумовно, що підвищення рівня свідомості громадян, моральний прогрес і свобода особистості не до вподоби тим, хто хоче контролювати натовп і керувати ним з метою отримання своєї вигоди. Дурним натовпом набагато легше керувати та підкоряти його

своїм егоїстичним потребам. Дуже шкода, що економічна теорія як наука, не завжди веде себе гідним чином, найчастіше виправдовуючи неправильні «фінансово-економічні» рішення, які ущемляють інтереси більшості але вигідні окремим нечисленним групам впливу.

Говорячи дуже багато про економічний розвиток, ми упускаємо з виду розвиток самої людини. Зараз науково-технічний прогрес набагато випередив прогрес морально-етичний. А все повинно бути якраз навпаки. Не зростання ВВП має бути головною метою держави, і навіть не індекс людського розвитку, який вже зараз використовується і враховує рівні життя, грамотності, освіченості та довголіття, а підвищення рівня свідомості її громадян як основної планетарної цілі людської еволюції. Нині необхідно більше уваги приділяти морально-етичному прогресу, ніж науково-технічному. Треба чітко розуміти, що науково-технічний прогрес має сенс лише тоді, коли разом з ним здійснюється і прогрес самої людини, коли підвищується рівень свідомості людей. Тільки такий прогрес може сприяти вдосконаленню людини та підвищенню рівня її свідомості. Культура, релігія, наука та економіка мають максимально цьому сприяти. Величезна відповідальність у цьому лягає на економіку. Прийнято вважати, що економічна діяльність є найважливішою діяльністю людини, від якої залежить все подальше життя суспільства. Як говорив Карл Маркс: "буття визначає свідомість". Але Гегель говорив зовсім навпаки: «буття визначається свідомістю»!!! І автор більше схильний вірити йому. Адже навіть для того, щоби організувати більш-менш гідну економічну діяльність, треба мати відповідний рівень свідомості. Свідомість дозволяє пізнавати природу, рухати науково-технічний прогрес та здійснювати економічну діяльність. Неандертальці, наприклад, не змогли організувати навіть примітивну економіку, тому що не мали відповідного рівня свідомості.

Сучасна неоліберальна модель економіки, взята на озброєння більшістю країн світу, абсолютно нічого не дає для вдосконалення людства, для його еволюції. Як може вплинути на розвиток людини, наприклад, основне гасло цієї моделі: «купуй подешевше - продавай дорожче!»? До того ж вона побудована

на антинаукових теоріях, якщо під наукою вважати те, що допомагає розкривати закони Світоустрою та з їхньою допомогою вдосконалювати життя людей. Взяти хоча б таку економічну категорію як «прибуток», яка зараз поставлена в основу сучасної економічної теорії. Насправді ця категорія є вигаданою, і до науки немає ніякого відношення. Вона спеціально через економічну теорію була впроваджена у свідомість людей, на користь окремих груп впливу. Ніякого «прибутку» насправді в Природі не існує й існувати не може. Ніщо ні звідки не береться і нікуди не зникає. Тут треба згадати фізичні закони збереження: речовини, енергії, інерції тощо. Відомо, наприклад, що маса Землі не змінюється. На думку академіка В. І. Вернадського, навіть загальна кількість всієї біомаси на планеті незмінна. Саме категорія «прибутку» створює постійну нестачу грошей, необхідних для придбання товарів. А це потрібно для того, щоб приватний «друкарський верстат» власників грошей безперервно працював, бо єдиним джерелом «прибутку» є емісія грошей, яка постійно спричиняє інфляцію. Вже сам факт, що незалежно від того, скільки б грошей не було б в обігу: трильйони, квадрильйони або квінтильйони, - і їх все одно завжди не вистачатиме, чомусь ні в кого не викликає питань. Але найцікавіше те, для того щоб ефективно функціонувала економіка, емісія грошей зовсім не потрібна. Другий приклад - відсотки за кредитами... Треба ж було до такого додуматися, щоб продавати гроші за гроші!? Це ж також антинауково. Таке ганебне та рудиментарне явище як лихварство, назавжди має піти в минуле. «Фінансово-економічна» діяльність дуже сильно викривила свідомість людини, змусила грати за своїми правилами та перетворила її на звичайного споживача. А ці надумані правила далекі від універсальних законів, які діють у Всесвіті. Саме тому ми маємо так багато «фінансово-економічних» проблем. Треба розуміти, що повсюди діє закон причинності, зокрема й в економіці. "Прибуток" вимагає емісії, емісія викликає інфляцію, а інфляція вбиває економіку. По суті ми з самого початку мали справу з кризоутворюючим економічним механізмом. Ніякого «прибутку» в економіці не повинно бути, так само як нема «прибутку» і в Природі. При економіці, організованій на науковій

основі, ціни лише знижуватимуться. Це відбуватиметься за рахунок зростання продуктивності праці, впровадження енергозберігаючих та матеріалозберігаючих технологій. Але якщо хтось все-таки хоче отримувати «прибуток», тобто нееквівалентну винагороду, виграш, подарунок, інтерес, наживу, навар, то це він може робити за допомогою інших джерел: іподром, казино, гральні автомати, лотерея тощо.

Якщо ми ще не знаємо і не розуміємо багатьох духовних законів Природи, то фізичні закони, знання яких цілком вистачає щоб організувати функціонування економіки на науковій основі, нам відомі. Замкнуті процеси кругообігу речовини, що протікають у Природі, повинні бути прототипом при організації аналогічних «товарно-грошових» процесів у макроекономіці.

Нині розвиток суспільства прийнято асоціювати із розвитком економіки. Чим більший ВВП, тим краще. Тому що основним показником успішності економіки прийнято вважати зростання ВВП. Але економічний розвиток ніяк не можна відривати від соціального розвитку. Причому останній є визначальним. Суспільство обов'язково має еволюціонувати. Якщо цього не буде, воно почне деградувати - інших варіантів немає. Оскільки суспільство складається з конкретних людей, його розвиток безпосередньо залежить від розвитку кожної окремої особистості.

Так історично сталося, що економіка стала локомотивом розвитку суспільства. Економічний сектор виявився домінуючим над рештою секторів соціуму. Тому джерелом моральних поглядів людини також стали принципи економічного устрою суспільства. Онтологія людства показує, що залежно від того, яка прийнята модель економіки, які її принципи і які існують при цьому виробничі відносини, виявляються й різні впливи на формування та розвиток людської особистості та суспільства. Такі важливі сфери, як культура, література та мистецтво, які безпосередньо покликані впливати на формування гармонійної людини, на виховання її моральних якостей, а також численні громадські організації духовної та релігійної спрямованості, не змогли протистояти найпотужнішому натиску споживання та матеріального культу.

Методи та принципи, які використовуються в економіці, швидко почали поширюватися і на освіту, і на медицину, і на культуру, і на спорт. Все стало продаватися та купуватись.

Через недосконалих людей і суспільство недосконале. Вже заздалегідь відомо, що люди можуть робити деструктивні вчинки. Інакше не було б поліції, прокуратури, судів, в'язниць, сторожів, охоронців, контролерів, ревізорів. Утримування цього апарату вимагає величезних витрат. Замість того, щоб удосконалювати природу людини, суспільство бореться зі слідством, а не з причиною. Разом з тим необхідно розуміти, що витрати на формування високого рівня людської свідомості, набагато менші порівняно з витратами на ліквідацію майбутніх наслідків деструктивних дій людей низького рівня свідомості. Людина високого рівня свідомості - найефективніший для суспільства суб'єкт. Вона маловитратна, а користь від неї величезна. З погляду можливості зростання свідомості, сучасні економічні теорії, які засновані на одержанні прибутку, є перешкодами для становлення людей високого рівня свідомості, оскільки ці теорії не тільки гальмують еволюцію людської свідомості, але ще сприяють розвитку найнижчих людських вад, таких як жадібність, ненажерливість, сріблολюбство, користолюбство, егоїзм, гординя. Матеріалістичний світогляд прищепив людям дух суперництва та споживання.

Що важливіше: створити суспільство матеріального достатку чи суспільство самодостатніх високорозвинених духовних людей? Рівень розвитку суспільства, у тому числі і його економічної складової, визначається рівнем свідомості окремих його індивідуумів. Логічно припустити, що чим вище рівень свідомості окремих людей, тим вищий рівень розвитку всього суспільства. Тому важливе завдання, яке стоїть перед людиною, – це підвищення рівня своєї свідомості. Тільки свідомість є найголовнішою відмінністю людини від тварини, а її рівень визначає міру людського в людині. Чим свідоміша людина, тим далі вона знаходиться від тварини. На жаль, зараз більшість людей задовольняються станом розумних тварин... Дуже правильно писав Екзюпері, говорячи про моральний рівень людини в країні: «Плювати

хотів я на режим, важливо знати, який тип людини створюється цим строем». У традиційній економічній науці людина завжди розглядалася як засіб, як ресурс – трудовий чи споживчий. За основний критерій брався виробничий показник – економічний ефект. Насправді ж у глобальному плані не так важливий економічний ефект, як важливий ефект соціальний. Ефективним є все те, що сприяє, хоча б побічно, розвитку людської особистості – чи то економіка, культура, мистецтво, спорт, наука чи релігія.

Простий достаток товарів, як показала практика, не обов'язково має призвести до гармонійної соціально-економічної формації. На превеликий жаль, частина ситих та задоволених людей, які не мають високих устремлінь, силу волі та інших внутрішніх стимулів, можуть просто перетворитися на пасивних та ледачих «марнотратників життя» без подальшого свого розвитку. Коли благ недостатньо, це погано, але й коли благ велика кількість – це теж погано. Має бути золота середина. Благ має бути рівно стільки – скільки необхідно для максимального вдосконалення людини.

Розуміння розвитку людини як основної планетарної цілі еволюції, а не тільки як засобу для виробництва та споживання матеріальних благ, має стати головним принципом для економічної науки. Людина – це не «ресурс», не «засіб» і не «гвинтик», а центральний елемент Природи, головна мета якого полягає у безперервному вдосконаленні. Тому соціально-економічні принципи повинні бути такими, щоб потім вони, насамперед через економіку, культуру, освіту, науку та мистецтво, могли впливати на зростання свідомості людини, зростання її моральності, на вдосконалення людської особистості. Автор твердо переконаний, що соціальна група моральних та гуманістичних факторів повинна мати першочерговий вплив на розвиток економіки. І хоча їх вплив на соціально-економічний розвиток ще досі недооцінений, вже настав час, коли цьому питанню повинно надаватися найбільше значення.

У роботі [2] автор, спираючись на наукові позиції, доводить, що моральною людиною бути вигідно, і треба розуміти, що людину робить людиною саме високий рівень її свідомості. Автор звертає увагу на те, що

справжня мораль заснована на єдиних універсальних законах, які керують усім у Всесвіті. Ці закони підтверджуються сучасною наукою, наприклад, квантовою фізикою.

Олена Реріх писала, що «треба розуміти вдосконалення людської природи. Таке розуміння принесе людству усвідомлення своєї відповідальності перед Космосом і тим самим підніме гідність людини і зробить її співробітником космічним... Людина представлена сприймачем усіх Сил Космосу, але водночас вона є перетворювачем їх в корисні чи шкідливі діяння відповідно до її морального виховання» [3].

Рівень свідомості кожної людини складається насамперед із рівня моралі, рівня інтелекту та сили волі. І визначальним є рівень моралі. Хоча ми ще не можемо визначати цей рівень, але, мабуть, на даному етапі розвитку суспільства можна вважати, що чим більше духовно-моральних законів дотримується людина, тим рівень моралі у неї вищий.

Альберт Швейцер писав, що «серед сил, що формують дійсність, моральність є першою. Вона – вирішальне знання, яке ми маємо відвоювати у мислення. Все інше більш-менш другорядно». Далі він пише: «Внести щось вагоме і міцне у вирішення проблем політичного та економічного життя ми зможемо лише в тому випадку, якщо візьмемося за них як люди, які прагнуть дійти етичного мислення. Ті, хто хоч у чомусь рухає вперед наше мислення про етику, сприяє наближенню ери добробуту та миру на землі. Вони тим самим займаються вищою політикою та вищою політичною економією. І якщо навіть вони виявляться здатними лише оживити етичне мислення, то й у цьому випадку вони зроблять велике діло. Бо будь-які роздуми над проблемами етики мають своїм наслідком зростання етичної свідомості». Крім того, він писав, що «етика та естетика не є науками. Наука як опис об'єктивних фактів, обґрунтування існуючих між ними взаємозв'язків і узагальнення всієї сукупності накопиченого таким чином матеріалу можлива лише тоді, коли йдеться про ряд однорідних фактів, що повторюються, або про один факт у ряді явищ, коли, отже, очевидна матерія, в яку слід внести порядок. Науки про

людське бажання та діяння немає і не може бути ... Наукою є тільки історія етики, та й то лише в тій мірі, в якій може бути наукова історія однієї зі сфер духовного життя. Отже, немає ніякої наукової етики, є тільки мисляча етика» [4].

Тут треба згадати, що люди в основному бачать лише одну мільярдну частку реального світу, оскільки саме таке ставлення матерії до енергії (мається на увазі співвідношення між частинками маси чи нуклонами, і квантами енергії чи фотонами). У зв'язку з тим, що більшість навколишнього світу невидима, представники матеріалізму її відкидають. З цієї ж причини можна сказати, що думки, бажання і почуття людей теж не існують, бо їх не видно, але кожна людина знає, що це зовсім не так.

Філософ Пітирим Сорокін ще у 1922 році писав: «Ми знаємо, що люди нерівні. Є генії та ідіоти, здорові та хворі, герої та злочинці, вольові та безвільні, люди похилого віку та діти, чоловіки та жінки тощо. Доля будь-якого суспільства залежить насамперед від властивостей його членів. Суспільство, що складається з ідіотів або бездарних людей, ніколи не буде успішним суспільством. Дайте групі дияволів чудову конституцію, проте цим не створите з неї прекрасного суспільства. І навпаки, суспільство, що складається з талановитих і вольових осіб, неминуче створить і більш досконалі форми сумісного життя. Легко зрозуміти звідси, що для історичних доль будь-якого суспільства далеко не байдужим є те, які ж якісні елементи у ньому посилюлися чи зменшилися у такий-то період часу. Уважне вивчення явищ розквіту та загибелі цілих народів показує, що однією з основних причин їх була саме різка якісна зміна складу їхнього населення в той чи інший бік».

Немає жодної великої релігії, яка б не вважала моральне життя фундаментальною основою, від якої залежать інші сфери діяльності. З усіх засновників релігій найбільше уваги етиці приділяв Конфуцій. Він дав поштовх розвитку китайської культури на два з половиною тисячоліття. Подивіться, з якою швидкістю зараз розвивається китайська економіка!

Звичайно, думати про те, що всі одночасно стануть високоморальними і

високосвідомими, було б дуже наївно. Але організувати таку економічну діяльність, яка б усіляко цьому сприяла, цілком можливо.

У зв'язку з вищесказаним автором запропоновано нову економічну модель – Модель високоефективної соціально-гуманістичної національної економіки. При цій Моделі з'являється синергетичний ефект. Вона характеризує не тільки новий тип «фінансово-економічних» відносин та високий рівень розвитку продуктивних сил, вона сприяє створенню нового типу соціальної системи. Ця Модель ґрунтується на фізичних та морально-етичних принципах функціонування, які не суперечать універсальним законам Світоустрою. Тому це дуже ефективна Модель, при якій відсутні всі негативні явища, притаманні сучасній неоліберальній економічній моделі. При ній не буде криз, інфляції, безробіття, а також інших негативних явищ, характерних для сучасних економічних моделей. Імітаційне моделювання функціонування такої економіки на комп'ютері повністю підтверджує безкризовий варіант подальшого розвитку. Нова Модель визнає людину найголовнішим елементом Світоустрою та буде сприяти поширенню та утвердженню морально-етичних принципів не тільки у економічному процесі, а й у всьому суспільстві [5-14].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аструм. Что ждёт нас в XXI веке? Законы Космоса. Санкт-Петербург : Издательство «А.В.К. – Тимошка», 2002. 256 с.
2. Соммэр Дарио Салас. Мораль XXI века. Москва : ООО Издательский дом «София», 2004. 528 с.
3. Рерих Е. У порога нового мира. Москва : Международный центр Рерихов, 2000. 464 с.
4. Швейцер А. Культура и этика. Москва : Прогресс, 1973. 343 с.
5. Мямлин В. В., Мямлин С. В. Основные научные принципы создания высокоэффективного экономико-финансового «механизма» в государстве. *Независимое исследование с позиций IT-технологий: монография*. Киев-Днепр :

Монолит, 2019. С. 40-58.

6. Мямлин В. В. Про абсолютное несоответствие экономических законов естественному порядку вещей в природе. *Proceeding of the 7th International scientific and practical conference «Science, innovations and education: problems and prospects»*. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan, 2022. Pp. 780-789.

7. Мямлин В. В. Роль высокоэффективной макроэкономической модели в повышении уровня сознания человека. *Innovations and prospects of world science. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 280-290.

8. Мямлін В. В. На які універсальні закони Всесвіту повинна спиратися економіка, щоб вона могла ефективно функціонувати. *Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference*. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2023. Pp. 332-340.

9. Мямлін В. В. Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку: якою вона має бути? *Наука та прогрес транспорту*, 2022. № 3-4 (99-100). С. 14-24. DOI: <https://doi.org/10.15802/stp2022/275707>.

10. Мямлин В. В. Модель высокоэффективной макроэкономики и формирование разумных материальных потребностей. *Modern research in world science. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference*. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 1112-1119.

11. Мямлин В. В. О деньгах, прибавочной стоимости и прибыли. *Здоровая мысль*. 2007. № 1 (7). С. 8 – 9.

12. Пшинько А. Н., Мямлин В. В., Мямлин С. В. Повышение уровня системности экономики – основной путь выхода из кризиса. *Вісник Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна*. 2011. Вип. 36. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУЗТ, 2011. С. 275-283.

13. Мямлин С., Мямлин В. Экономика синергии как единственная альтернатива экономики эгоизма. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*: Матер. міжн. наук.-практ. конф.

Тернопіль, 2016. С. 30-33.

14. Мямлин В. В. К вопросу о ложных категориях в экономической науке. *Science and education: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. Pp. 738-747.